oli 5709 osuusliikettä, niin oli niiden lukumlärä vuoteen 1917 mennessä kohonnut 47,000:ksi. Vuonna 1915 oli siellä noin kymmenen tuhatta osuuskunnallista jakoyhdistystä toiminnassa; v. 1916 viisitoistatuhatta ja vuonna 1917 kaksikymmentätuhatta. Vuonna 1913 oli Moskovan keskusosuuskunnan liikevaihto ainoastaan 4,000,000 dollaria, mutta nykyisin jo 50,000,000. Venäjän osuusliikkeen jäsenmäärä on nykyisin noin 30,000,000, käsittäen se, kun perheet otetaan lukuun, noin kolmannen osan koko Venäjän asukasluvusta. Vallankumouksen onnistuminen oli suuressa määrässä tämän perusteellisesti kumouksellisen joukon ansio.

Osuusliike tehokkain elintarvekysymyksen järjestämiskeino.

Tämä kansanvaltainen kaupankäyntitapa on osottautunut niin tehokkaaksi elintarvehankintakysymyksen ratkaisussa, että kaikki sotaakäyvät vallat ovat olleet pakotettuja antamaan sille tunnustuksensa. Itävallassa kääntyi sotavirasto unioiden ja osuuskuntien puoleen, pyytäen niiden avustusta elintarpeiden jaon järjestelyssä. Näiden yhteistoiminnan avulla järjestettiin n. s. elintarpeittenhankintayhdistys, jonka tehtävistä suurimman osan suorittaa osuuskuntien keskusliitto. Tämän yhdistyksen toimesta hankitaan elintarpeita noin kolmannelle osalle Vienin väestöä. Etelä-Itävallassa saa noin miljoona sotatarvetehtaitten työläistä elintarpeensa osuusliittojen välityksellä. Ranskassa ovat nämä yhteistoiminnalle perustuvan yhteiskunnan pienoismailmat osottautuneet niin hyödyllisiksi, että eduskunta on laatinut niille erikoisia suojeluslakeja ja antanut 400,000 dollarin lainan. Ranskan osuusliittojen yleisjärjestö on saanut tehtäväkseen säilytetyn lihatavaran välityksen. Sen hallussa on satoja maidon välitysliikkeitä ja kunnallisia keittiöitä, ja se on perustanut työpaikkoja työttömille, sekä järjestänyt osuusjakolaitoksia aina vallihaudoille saakka, käyttäen moottorivankkureita myymälähuoneina.

Saksan hallituksenkin täytynyt tehdä myönnytyksiä osuusliikkeille.

Saksassa oli siviilipalveluskunnan liittyminen osuusliittojen jäseniksi kiellettyä sodan alussa, mutta ensimäisen sotavuoden ajalla oli sellaiset rajotukset pakko poistaa. Hampurissa oli osuusliikkeen liikkeenvaihtoa verotettu kahdeksalla prosentilla, mutta sekin poistettiin. Virallinen elintarvehallinto on kuitenkin kaikin tavoin niin paljon rajotellut osuusliikkeen toimintamahdollisuuksia, että Saksan osuusliike on ainoa, joka on mennyt vuoden 1916 ajalla alaspäin. Vaikka Saksan hallituksen elintarvekontrolleeri ei ole kyennyt estämään sellaisia liikkeitä kuin esim. Kruppin tehtaita kiskomasta työläisiltään elintarveannoksilla paljoa korkeampia hintoja kuin säädetyt rajahinnat ovat, niin on se häirinnyt osuusliikkeitten toimintaa. Mutta tästä häiritsemisestäkin huolimatta on paikallisten ja tuotanto-osuuskuntien jäsenmäärä ja keskuslaitoksen talletettavaksi jätettyjen säästöjen summa kasvanut.

Häiriötä Englannin hallituksen taholtakin.

Osuusliikkeen kotimaan, Englannin, hallitus on siinä määrässä häirinnyt tämän "valtio valtiossa"-laitoksen, joka käsittää kolmanneksen koko Englannin väkiluvusta, toimintaa, että sen on ollut suojeluksen saamiseksi pakko turvautua liittoon Työväenpuolueen kanssa ja antautua valtiolliseenkin toimintaan, siten liittäen Englannin työväestön kuluttajina, tuottajina ja äänestäjinä yhdeksi mahtavaksi yhteiskunnallisen oikeuden puolesta taistelevaksi joukoksi. Mutta huolimatta kaikesta siitä vastuksesta, jonka se on saanut osakseen paikallisista kutsuntalautakunnista aina Lloyd Georgeen saakka, kohosi Englannin keskusosuusliikkeen liikevaihto vuoden 1917 ajalla korkeammaksi kuin se on koskaan ennen ollut, eli 288,120,000 dollariksi, joka on 26,970,000 dollaria korkeampi edellisen vuoden liikevaihtoa. Skotlannin keskusosuusliikkeen liikevaihto oli vuonna 1917 85,442,200 dollaria, eli 12,952,000 dollaria suurempi edellisen vuoden liikevaihtoa.

Liike ei ole menettänyt kansainvälistä luonnettaan.

Osuusliikkeen suurin voitto on kuitenkin ollut siinä, että se on säilyttänyt kansainvälisyytensä. Teoksensa "Kuluttajien osuusliitot" esipuheessa lausuu professori Charles Gide, että Ranskaan hyökänneet Saksan sotajoukot karttoivat niin tarkoin vahingoittamasta osuusliikkeitä, että asukkaat alkoivat pitää niitä suojapaikkoinaan pommituksen-alaisissa kaupungeissa, melkein kuin keskiajan pakolaiset kirkkoja.

Saksan jako-osuuskuntien viidennessätoista edustajakokouksessa, joka pidettiin viime kesäkuulla Nyrnbergissä, selitettiin oltavan myötätuntoisia kaikille niille, jotka pyrkivät lopettamaan "tämän joukkoteurastuksen ja sivistysarvojen jatkuvan hävityksen." Kansainvälisen Osuustoimintaliiton viime tammikuun julkaisussa, joka on painettu, englannin, saksan ja ranskan kielisenä, kirjoittaa muuan avustaja: "Osuustoimintaväki voi ylpeillä siitä, että sota ei ole voinut hajottaa heidän rivejään eri maissa ja että ne siteet jotka yhdistävät liiton jäsenet eri maissa, ovat kestäneet kaikki yritykset niiden katkomiseksi."

Kansainvälisen Osuustoimintaliiton toimesta on Englannissa perustettu rahasto sinne jääneiden saksalaisten ja itävaltalaisten naisten avustamiseksi, ja ovat saksalaiset osuustoimintaliikkeen kannattajat niinikään ottaneet osaa sanotun rahaston kartuttamiseen.

Koko osuustoimintaväen — joka taistelee tuotannollisen kansanvaltaisuuden puolesta ja sotien syitten poistamiseksi—mieliala esiintyy sattuvasti seuraav. lausunnossa: "Meidän on intohimoisesti pyrittävä kehittämään liikkeemme sellaiseksi, että se kykenee estämään tällaisten teurastusten uusiintumisen."

MAXIM GORKIJN KIRJAILIJAURASTA

antaa canadalainen Vapaus lehti seuraavat tiedot:

Maxim Gorkij on kirjailijanimi, jonka takana on Aleksei Maksimovitsh Peshkov. Hän syntyi maaliskuun 27 p. 1869 Nishnij-Novgorodissa, jossa hänen isänsä oli erään höyrylaivakonttorin johtaja. Jouduttuaan 7-vuotiaana orvoksi, hän sai hankkia elantonsa mitä moninaisimmilla keinoin, kuljeskellen paikasta toiseen ja kärsien usein mitä äärimmäisintä kurjuutta. Minkäänlaista kouluopetusta Gorkij ei ole milloinkaan saanut.

Lukuhalun herätti hänessä eräs entinen aliupseeri, joka oli kokkina Volgalla kulkevassa laivassa G:n ollessa hänen apunaan kokkipoikana. Vihdoin hän joutui erään asianajajan kirjuriksi ja sivistyneiden seuraan. Mutta kulkurielämä veti häntä vielä puoleensa ja hän vaelsi läpi koko Etelä-Venäjän. Eräs Kaljuznyjon huomasi hänen kirjalliset taipumuksensa, ja G. alkoi kuvailla kirjavia elämyksiään. Rautatientyömiehenä Tiflisissä ollessaan 1892 hän julkaisi eräässä sanomalehdessä tarumaisen kertomuksensa "Makar Tsudra", joka heti herätti huomiota. Tuttavuus kirjailija Korolenkon kanssa vaikutti kehittävästi ja rohkaisevasti itseoppineeseen kirjailijan alkuun. Voimakas "Tselkas" novelli, jonka hän julkaisi 1895 aikakauskirjassa "Ruskoje bogatstvo", teki G:n kuuluisaksi. Sarja kertomuksia ja novelleja seurasivat sekä romaanit "Toma Gorjev" (1901) ja "Kolme" (1902) myös suom.). Näytelmät "Pikkuporvarit" (1901) ja "Pohjalla" 1902, molemmat suom.), saavuttivat tavatonta suosiota ei ainoastaan Venäjän, vaan myöskin Länsi-Europan näyttämöillä. Heikkoja sitävastoin ovat näytelmät "Kesäasukkaat", "Auringon lapset" (1905) ja "Barbaarit" (1906). V. 1902 Venäjän tiedeakatemian äsken perustettu kaunokirjallinen osasto valitsi hänet kunniajäsenekseen, mutta ylempää tulleen määräyksen johdosta häneltä otettiin takaisin jo annettu kunniadiploomi, jolloin myöskin Tsehov ja Korolenko mielenosotuksellisesti lähettivät takaisin heille annetut kunniakirjat. Kun G. kirjotuksissaan ja suusanallisestikin oli ilmaissut innostunutta myötätuntoa alkavaa vallankumousta kohtaan, täytyi hänen oltuaan useamman kerran vangittuna ja poliisin ahdistamana, 1906 Suomen kautta lähteä ulkomaille. Käytyään ensin Länsi-Europan maissa ja Pohjois-Amerikassa, jossa hänen persoonansa joutui kiihkeän huomion esineeksi, hän asettui asumaan Italiaan Caprin saarelle. G:n myöhemmistä teoksista mainittakoon "Äiti" (1907), "Tunnustus", "Tarpeettoman ihmisen elämää" (1908).

Parhaiten hän kuvaa yhteiskunnan alimmalla portaalla olevia, enemmän tai vähemmän rappiolle joutuneita, mutta lahjakkaita ja intohimoisia olentoja. Hän on läpeensä vallankumouksellinen kirjailija, kuvauksissaan voimakas ja lennokas, mainiot ovat hänen luonnonkuvauksensa ja hänellä on valtava mielikuvitus, mutta hän on myöskin välistä liian opettavainen.

Sveitsin kansakoululaitos

"Sivistys on yleinen tarve. Yhteiskunta on velkapää antamaan sitä samassa määrässä kaikille jäsenilleen." — Kansalaiskokous Genevessä v. 1793.

(Jatkoa)

Oppiaineista puhuen pannaan kansakoulussa pääpaino kielen ja laskennon opetukseen, s. o. nopeaan ja moitteettomaan sisälukuun, luetun oikeaan käsittämiseen ja toistamiseen puhuen ja kirjoittaen. Noin 8—14 viikkotuntia käytetään lukuharjotuksiin, 6—10 laskentoon.

Ohjelma ei ole kaikissa kanttoneissa samanlainen. Ja vaikka pakollinen kouluaika näyttää olevan yhtä pitkä, ei se kuitenkaan ole niin. Monilla kanttooneilla on enemmän kuin puolet vähemmän koulutunteja kuin toisilla. Tuntimäärä vaihtelee 5,320 (Obwaldenissa) ja 11,332 (Vaadtissa) välillä. Urin kanttonissa on koko tuntimäärä vain 3,480. Luonnollisesti on tulos sen mukainen. Tuo erilaisuus on siten selitettävissä, että liiton lainsäädännön täytyy suoda kanttoneille suuri itsenäisyys; takapajulla olevat ja usain myös köyhemmät kanttonit noudattavat ainoastaan yleisiä määräyksiä, mutta menettelecät, kun liiton laki suinkin sallii, hyvin omituisesti kansan valistuksen vahingoksi. Sellaiset kanttonit ovat kuitenkin vähemmistönä. Toki on todettava, että enimmän jälkeenjääneetkin kanttonit pyrkivät vähitellen ylöspäin.

Kouluvelvollisuus pannaan ankarasti täytäntöön. Vanhemmat ja holhoojat, jotka eivät toimita lapsiaan ja holhokkejaan säännöllisesti kouluun, saavat rahasakkoja ja vankeusrangaistuksia. Uusittujen rangaistuksien seurakseksi voi tulla, että vanhemmilta ja holhoojilta otetaan kasvatusoikeus pois ja lapset annetaan vieraiden tai laitosten hoidettaviksi. Sellaiset tapaukset ovat kuitenkin harvinaisia. Yleensä on kouluvelvollisuus juurtunut hyvin, sen rikkomista sattuu harvoin.

Opetusta annetaan enimmäkseen yhdessä pojille ja tytöille. V. 1912 oli 12,708 kouluosastosta 7,273 **yhteisiä**. Arvostelu yhteisosastoista on suotuisa. Pannaan merkille, että lasten lähentyminen vakavassa työssä kohottaa molemminpuolista kunnioitusta ja arvonantoa. Seurustellessaan poikien kanssa saavat tytöt enemmän rohkeutta, toimivat reippaammin ja päätteliäämmin, pojat sitä vastoin jättävät riehakkuudestaan yhtä ja toista pois, he alkavat toimia hillitymmin ja hyvätapaisemmin. Alkeiskoulujen yhteisluokista saadut suotuisat kokemukset saattavat ulottamaan yhteisluokkajärjestelmää yhä enemmän ylempiin kouluihin.

Lakimääräinen kouluvelvollisuus olisi vaikea toteuttaa, jos lasten eli heidän vanhempiensa täytyisi ostaa **oppivälineet**. Monille vanhemmille kävisi se vaikeaksi. Sentähden ovat jo monet kunnat ruvenneet antamaan maksutta koulukirjoja ja koulutarpeita. Siitä lausuu t:ri Zollinger: Samaten kuin sotapalveluksessa annetaan aseet maksutta isänmaan puolustamiseksi sotamiehille, samaten on myös oppilaalle annettava maksutta käteen työvälineet ja ainekset, joiden avulla hänkin kehittää itseään yleisen hyvän, isänmaan palvelukseen.

Pakollisten koulukirjojen saamiseksi ovat muutamat kanttonit järjestäneet valtion kustannustoimen. Niinpä kustantaa Zürichin kantonin opetusvälineiden kustannuslaitos kaikki koulukirjat joita käytetään alkeis- ja sekundäärikouluissa. Sellainen laitos voi antaa kirjoja mahdollisimman halvalla. Opetusvälineiden kustannusliikkeen voitosta myöntää. Zürichin kanttoni avustuksia yleisten opetusvälineiden hankkimiseen, kuten äskettäin kuuden seinäkuvan hankkimiseen kuhunkin kouluun kotimaata selittävää opetusta varten. Siten joutuu kustannusliikkeen voitto koulujen hyväksi. — Opetusvälineet annetaan luonnollisesti kuntien kustannuksella. Ne saavat kuitenkin verotussuhteittensa mukaan kanttonin hallitukselta avustuksena hintaa takaisin, jopa ¾ asti hankintakustannuksista, ja kanttonit saavat liiton rahastosta osan noista menoista.

Koulujen määrästä säätää liiton laki, että jokaisessa kunnassa tulee olla vähintäin yksi koulu ja siinä kylliksi tilaa kaikille kouluvelvolisille lapsille. Tämä määräys näyttää olevan toteutettu, sillä kymmeneen vuoteen ei ole koulupiirien luku juuri muuttunut, tuskin on sinä aikana muuttunut kouluosastojen lukumääräkään. Opettajavoimien määrä sitä vastoin kasvaa vuosi vuodelta. Sitä voidaan pitää koululojen parantumisen todisteena. Seuraavat numerot olkoot näytteiksi.

1906 oli alkeis- eli primäärikoulujen opettajia 11,714, heistä 4,444 eli 38% opettajattaria; 1909 olivat vastaavat numerot 12,182, 4,781 eli 39.2% ja 1912 12,612, 1,952 eli 39,3%. Tuona aikana oli koululasten lukumäärä kasvanut 517,417:sta 551,250:een. Opetusvoimien lisääntyminen on yhäkin suurempi, niin että kutakin opettajaa kohti oleva oppilaiden määrä vähenee vähitellen. 1911 tuli opettajaa kohti 44, v. 1912 enää 43 oppilasta. 1906 oli tuo määrä keskimäärin Sweitsissä 45 ja muutamia vuosia aikaisemmin 52.

Vuodesta 1903 alkaen on liitto antanut kanttoneille alkeiskoululaitoksen alalla olevien velvollisuuksien täyttämiseksi **apurahoja**, jotka on pitänyt käyttää määrättyihin tarkotuksiin. Tunnemme jo opetusvälineiden ja koulutarpeiden hankkimiseen myönnetyn apurahan. Toiset tarkotukset, joihin liiton myöntämiä apurahoja saa käyttää, ovat seuraavat: uusien kolujen laittaminen, koulutalojen ja voimistelusalien rakentaminen, voimailukenttien laittaminen, voimisteluvälineiden hankkimien, opettajien kehittäminen, opettajien palkkojen parantaminen, heidän lepopalkkansa suoritus, köyhien koululasten vaatetus ja ravitseminen, heikkomielisten lasten kasvatus kouluaikana. Tätä liiton apurahaa annetaan kanttoneille 60 penniä asukasta kohti; vuoristokanttonit saavat sen lisäksi 20 penniä henkeä kohti. Liiton koko määräraha kansakoululaitokselle on nykyisin 2,357,521 frangia (markkaa) vuodessa. Sen kokonaismenot koulu- ja sivistyslaitoksista nousevat yli 7 miljoonan markan vuodessa.

Esteettömän koulunkäynnin aikaansaamisessa on ravintokysymys hyvin tärkeä. Monet vanhemmat ovat pakotettuja pitämään lapsiaan jo hyvin aikaisin hankintatyössä, toiset eivät voi antaa lapsilleen niin riittävästi ravintoa ja vaatetusta, että koulunkäynti tulisi tulosrikkaaksi. Huonosti ravitut lapset eivät ole mitään hyviä oppilaita. Sillä koulutyökin vaatii voimaa ja henkistä tarmoa. Nälkäiset lapset ovat jäntevyytensä menettäneitä, heidän ajatustyönsä on vähäinen ja ajatukset kiintyneet heidän hätäänsä. Sweitsissä koetetaan välttää tuota pahaa. Esim. Bernin kouluasetuksessa on: kouluhallinnon on myös pidettävä huolta, että koululapsia ravitaan ja vaatetetaan tarpeeksi. Sveitsin koululaitoksen vuosikirjassa 1912 onselostus: kanttonien kouluhallitusten kertomuksissa on suuri joukko tiedonantoja, jotka osottavat, että virastot pyrkivät itsestään tai yleishyödyllisten yhdistysten avulla varjelemaan kouluvelvollista nuorisoa painavimman köyhyyden seurauksilta. — Millä tavalla tuo todellisesti tapahtuu, siitä Zürichin kanttonista joku esimerkki.

(Jatket.)

TARKASTAKAA ILMOTUKSIA

Yleisiä uutisia

SAKSANKIELEN OPISKELUA SUOSITETAAN

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 16, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Sacramento, Cal., 15 p. elok.— Valtion opetuslaitosten tarkastaja Edward Hyatt sai tänään valtiodepartmentilta raportin saksankielen opetuksesta Ranskassa. Raportti, joka saatiin diplomaattien välityksellä, selittää huonoksi saksankielen tuntemattomuuden, "koska on tarpeellista ymmärtää mitä he sanovat, lukea mitä he kirjottavat ja pyrkiä tuntemaan mitä he ajattelevat."

"Ellemme osaa saksankieltä, niin emme voi tuntea Saksaa," sanotaan raportissa. Raportissa selitetään miten Ranskassakin ensin tunnettin vastenmielisyyttä saksankielen opetusta vastaan, mutta sanomalehdissä tapahtuneen väittelyn jälkeen on tilanne jälleen normaalissa ja saksaa opetetaan Ranskan kouluissa kuten ennenkin."

Venäläiset sotavangit pakenevat Tanskaan

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 16, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Washington, 15 p. elok. — Kööpenhaminasta tiedotetaan, että venäläisiä sotavankeja on viime akoina alkanut karata Tanskan puolelle Saksasta suurissa joukoissa. Tanskan hallitus on pakotettu ruokkimaan ja hoivaamaan sotavankeja. Niiden paljouden tähden on täytynyt ruveta rakentamaan erikoisia kasarmeja. Selitetään, että Saksa ei voi vaatia vankeja takaisin Brest-Litovskin rauhanehtojen perusteella.

Saksalainen virkailija taas murhattu Venäjällä

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 16, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Amsterdam, 15 p. elok. — Riiasta tiedotettiin tänään saksalaisen virkailijan herran von Sengbuschin murhasta Wendenissä, Venäjällä. Murhaaja pääsi pakoon.

Tämä oli neljäs saksalaisen virkailijan murha Venäjällä. Wenden sijaitsee Liivinmaalla, lähellä Riigaa.

FERNIEN HIILENKAIVAJAT HUOLEHTIVAT TURVALLISUUDESTAAN

Calgary, 14 p. elok. — United Mine Workers liiton piirijärjestön taholta on työministeri Crothersin ja komissioneri Armstrongin kanssa pidetyissä neuvotteluissa anottu, että Ferniessä hiilikaivannoissa asetettaisin käytäntöön yksinkertainen työvuoro sen johdosta, että kaksinkertainen työvuoro on osottautunut vaarallisemmaksi. Kaivannossa tapahtuvat "kaasujyrähdykset" (bumps) ovat lukuisempia toisen työvuoron ajalla kuin ensimäisen, joka alkaa työskentelemään kaivannon "jäähdyttyä". Näitten "kaasujyrähdysten" kautta on saanut surmansa tai loukkaantunut useita hiilenkaivajia. Hallitusviranomaisten taholta on luvattu tutkia asiaa.

— Työläinen, älä jarruta vapausliikettä pysyttelemällä ulkona järjestöstäsi. Älä estä työläistoveriesi pyrkimyksiä pysyttelemällä syrjässä tästä yhteisestä liikkeestä.

Amer. luopiososialistit pelkäävät kansainvälisiä sosialisteja

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 16, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

New York, 14 p. elok. — William English Walling, Social Democratic Leaguen sihteeri on julkaissut ohjeet, mitkä liiton Europaan lähettämälle lähetystölle on annettu. Nämä "ohjeet" julkaistaan nyt tarkotuksella "selventää" — niin Walling on selittänyt — "liiton tarkotusperää koska eräät "fanatiikot" Europassa olivat joittenkin lähetystön jäsenten lausuntojen johdosta tahtoneet selittää, ettei Amerikan kansa muka olisikaan presidentti Wilsonin ohjelman takana. Lähetystölle annetut ohjeet mahdollisten kansainvälisten neuvottelujen suhteen olisivat seuraavat:

1. — Kaikkien neuvotteluihin osaa ottavien on vähintäin hyväksyttävä 14 eri periaatekohtaa, mitkä presidentti Wilson on ilmaissut tammikuun 8 päivänä pitämässään puheessaan ja samoin hyväksytyt Lontoossa helmikuun 20 p. pidetyssä liittolaismaitten sosialistien sekä Englannin työväenpuolueen neuvottelukokouksessa.

2. — Kaikkien neuvotteluihin osaaottavien edustajien on tunnustettava, että nykyinen sota on sotaa kansanvaltaisuuden ja yksinvaltiuden välillä ja tulee heidän tehdä voitavansa kansanvaltaisuuden voittoon saattamiseksi.

3. — Kaikkien yksinvaltaisesti hallittujen maitten edustajien tulee käyttää kaikki voimansa maansa yksinvaltaisen hallituksen viipymättä kumoamiseen.

Selostaessaan liiton lähetystölle annettuja "ohjeita" Walling sanoi m.m.:

"Näitten ohjeitten tärkeys on selvä jokaiselle ken tietää, että ilman sellaisia ehtoja kansainväliseen sosialistien neuvotteluun tulisi edustajiksi 99 prosenttia "keisarillisia", saksalaismielisiä, bolshevikejä, fanaattisia rauhankannattajia, kompromiseerraavia fanatiikkoja ja puolueettomia. Näitten petollisten voimien vaikutusvalta ei ole väheksyttävä edes Englannissa ja Ranskassa. Englannin työväenpuolueen 300 parlamenttiehdokkaasta 225 ovat rauhankannattajia ja joskaan ei ole pelättävissä, että he kaikki tulisivat valituiksi niin on sangen mahdollista, että monet heistä tulevat. Ranskassa kaksi kolmannesta sosialistipuolueesta on Longuelin johdettavia ja sitäkin suurempi osa työväen ammattijärjestöissä ovat asettuneet rauhankannattajien leiriin ja katkerasti vastustavat omaa hallitustaan haluten saada neuvotella minkä tahansa ja kaikkien vihollismaittenkin sosialistien kanssa —sheidemannistit ja keisarilliset siihen luettuina".

Ft. Braggin ilmotukset

MANDI BLOMSTERIN
KAHVILA
on ainoa, joka ilmoittaa Toverissa
Auki yöllä ja päivällä. Redwood Ave.
FORT BRAGG, CAL.

Fort Bragg Hdw.& Plumbing
myöpi maaleja ja rakennustarpeita
tehdään peltisepän työtä. Putkien asetus erikoisalamme. Hinnat kohtuulliset. Tarkastus vapaa.
LEE PESOLA, omistaja
Tel. 773, P. O. Box 70, Fort Bragg, Cal.

A. POLLY'N
Räätälilliike Fort Bragginssa
334 Main Street. Puhelin 612
Miesten pukujen hinta 17 dollarista ylöspäin. Puhdistus- ja prässäystyötä otetaan vastaan ja säilytetään pitemmän ajan.

D. Brandon, W. Mahlman, L. Brandon
Main & Laurel katujen kulmassa
Fort Bragg, Cal.
THE B. M. B. MEAT MARKET
Myy lihaa, ruokatavaraa, heiniä, viljaa ja eläinten rehua. Kaikki liha säilytetään kylmässä säilykehuoneessa
Pyydämme sulkeutua suosioonne.

KAHVILA NIIKA TIKKANEN
on auki päivällä ja yöllä.
McPherson & Redmood Ave. kulmassa, Fort Bragg, Cal.

Suomalaiset Huom!
F. O. HYVÄRI
te, jotka nälissänne olette tulkaa minun tyköni ja minä ruokin
Cor. Redwood ave & Harrison st.
FORT BRAGG, CAL.

KOSKEN VELJEKSET
myyvät vaatteita, kenkiä ja ruokatavaraa sopuhinnoilla.
Franklin ja Redwood Aven. kulmassa
Fort Bragg, California

TOVERI ON PARAS UUTISLEHTI

HUOLELLISELLA ja monipuolisella ammattityöllä, ensiluokan tarpeilla ja kohtuullisilla hinnoilla tarjoudun suutariksenne V. Michelsonin entisessä liikkeessä lähellä postikonttoria
FRANK MÄKELÄ, Box 142, Fort Bragg, Cal.

J. G. RINNE'N
uusi automaattinen höyrysauna
KAKARAVAARALLA
on yleisön käytettävänä keskiviikko-, perjantai- ja lauantai-iltapäivisin klo 2:sta—12.
FORT BRAGG, CALIFORNIA

Anderson & Elonen
SUOMALAINEN RUOKA- JA SEKATAVARAKAUPPA
California & Cedar kadun kulm.
Puhelin 626
EUREKA CALIF.

ISAAC GRANHOLM
MIESTEN TAVAROITA: VAATTEITA, HATTUJA JA KENKIÄ
FORT BRAGG, CAL.

Kansalaiset Huom.!
P. O. HARDELL,
myy Hattuja, Kenkiä, Pukuja ja Pukukankaita miehille ja naisille.
Franklin ja Laurel katujen kulmassa.
Fort Bragg, Cal.

BAUMIN APTEEKKI
on paras rohdoskauppa San Franciscosta pohjoiseen. Lähettäkää meille tilaukset kirjeellisesti omalla kielellänne. Pikainen vaapaa hetys taatuan.
Fort Bragg, Cal.

Hyväri & Karjamäki
myyvät ensiluokan
Ruokatavaraa ja Tupakkaa
Redwood ave. ja Harrison katujen kulmassa.
Puhelin 772. Fort Bragg, Cal.

Mikä on meidän jokapäiväinen leipämme?
Se on leipä, jota saadaan
LOG CABIN LEIPOMOSTA
PETERS & WIDNES, omistajat.
Puhelin 192. Eureka, Cal.

Hannalaiset
Parhaat keekit, korput ja kukikset saatte Hanna Bakery'lta. Etempää tulevat tilaukset täytetään huolellisesti.
Toveruudella,
Hanna Bakery.
PETER PURO, omistaja.

Sotaleivistä puhuttaessa
Nyt kun moni meistä kokeilemme tuntemattomien jauhojen kanssa, kannattaa käyttää
Crescent
Nostatti Jauhoa
sillä vaikka taikina olisi kuinka raskasta, te voitte nostaa sen tällä erinomaisella nostatilla. — Kaikki ruokakaupat myyvät sitä 25 senttiä lb.
(B-286)

HALUTAAN TIETOJA

Missä on serkkuni ja hänen miehensä ARTHUR LINDEMAN, kotoisin Tampereelta. Viimeiset tiedot heistä olen saanut West Berkeley, Cal. Jos satut nämä rivit huomaamaan, niin ole hyvä ja kirjoita Jalmarille. Osote on: MR. ELMER MATSON, Massett Tbr. Co., Camp 5, Bocklay Bay, B. C., Canada. (16)

Haluaisin tietää, missä oleskelee siskoni miehen veli MATT GIBSON, kotoisin Raahesta O. L. Anna tietoa itsestäsi; asia on tärkeä, pyytää — EMMY O. KIVI (o. s. Koski), 334—24 ave., San Francisco, Cal.

Haluaisin tietää, missä FRANK ja MANDI ALHO nykyään oleskelevat? Jos satutte tämän huomaamaan, olkaa hyvä ja kirjottakaa osotteella: KUSTI LIUKKONEN, Box 173, Mullan, Idaho.

SYNTYNYT
MEILLE SYNTYI
Terve Poika
11 päivä tätä kuuta. Nimeksi annoimme hänelle:
TOIVO EDWARD
Saima ja Kalle Wahlbom
Svensen, Ore.

RÄÄTÄLI I. HIIBACKA
valmistaa naisten ja miesten vaatteita kohtuuhinnoilla. Vanhat myös sitetään.
110 K. Street
ROCK SPRINGS, WYOMING

WHITESIDE UNDERTAKING CO.
HAUTAANTOIMITTAJAT
Telefooni 136-364. — Hoquiamin osote: 420 K St. Telefooni 136.
Aberdeenin osote: 109-111 E. 2nd.

Finniä
Jos teillä on Finniä ja näppyjä, voivat ihmiset huulla, että teillä on joku paha tauti...Lukekaa mitä eräs henkilö kirjoittaa meille:
Covington, Mich. Arv. kansalainen: Olen tilannut teiltä lääkkeen finnejä ja kasvojen puhdistusta varten ja oli se kerrassaan ihokas lääke...Se poisti myöskin kaikki rumat merkit kasvoita. Kunnioittaen. JACK KETOLA.
Finni ja Kasvojen kaunistusvoide poistaa näppyt ja kaikenlaiset paiseet kasvoista. Tekee ihon kirkkaaksi, puhtaaksi ja kauniiksi .... Tilatkaa "FINNI VOIDETTA." Lähetetään postivapaasti $1.00 hinnasta.
—Lignell'in Apteeki on suurin—
—suom. Apteeki Yhdysvalloissa—
—Osote: P. A. Lignell Co...Superior, Wis.